

Razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi

Blažević, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:688731>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Sveučilišni diplomski studij

Učiteljski studij

Matea Blažević

**Razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni
kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi**

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za predškolski odgoj

Sveučilišni diplomski studij

Učiteljski studij

Razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi

Diplomski rad

Student/ica:

Matea Blažević

Mentor/ica:

Izv. prof. dr. sc. Jelena Alić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Matea Blažević, ovime izjavljujem da je moj diplomski rad pod naslovom Razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 9. studenog 2024.

ZAHVALA

Ovim putem htjela bih se iskreno zahvaliti svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Jeleni Alić na uloženom trudu, vremenu i strpljenju kroz cijeli ovaj period pisanja diplomskog rada. Vaša podrška, savjeti i nesebično dijeljenje znanja iz područja kineziologije bili su ključni u želji pisanja diplomskog rada iz navedenog područja. Vaša posvećenost i predanost mentorstvu je uvelike olakšalo pisanje rada te je to dragocjeno iskustvo koje će me pratiti kroz daljnji profesionalni razvoj. Hvala Vam još jednom na svakom savjetu i prilici koju ste mi pružili.

Također bih se htjela zahvaliti svim prijateljima, kolegicama i bližnjima koji su me pratili kroz moj proces studiranja. Nadalje, zahvaljujem se i svim sudionicima koji pomogli pri prikupljanju podataka te mi tako omogućili da provedem svoje istraživanje za ovaj rad.

Za kraj bi se htjela najviše zahvaliti svojim roditeljima bez kojih sve ovo ne bi bilo moguće. Neizmjereno hvala na Vašoj ljubavi, podršci i vjeri u mene kroz cijelo moje obrazovanje. Bez Vašeg razumijevanja, strpljenja i ohrabrenja kroz sve uspone i padove ne bih stigla do ovog trenutka. Svaki vaš savjet, žrtva i motivacija pomogli su mi da ostvarim svoje ciljeve i prebrodim sve izazove na ovom putu. Vaša podrška i povjerenje dali su mi snagu da ustrajem i nastavim dalje, i zbog toga ću vam uvijek biti zahvalna. Ovaj uspjeh je jednako vaš kao i moj!

Hvala još jednom svima od srca!

SADRŽAJ

1.	<u>UVOD</u>	1
2.	<u>RIZIČNA IGRA</u>	2
2.1.	<u>KATEGORIJE RIZIČNE IGRE</u>	3
2.2.	<u>KARAKTERISTIKE RIZIČNE IGRE</u>	5
2.2.1.	<u>Igre na velikim visinama</u>	5
2.2.2.	<u>Igre s velikom brzinom</u>	7
2.2.3.	<u>Igre s opasnim alatima</u>	7
2.2.4.	<u>Igre u blizini opasnih mjesta/ elementa</u>	8
2.2.5.	<u>Grube igre</u>	8
2.2.6.	<u>Igre gdje djeca mogu nestati/ izgubiti se</u>	8
3.	<u>UTJECAJ RIZIČNE IGRE NA DJETETOV RAZVOJ</u>	9
3.1.	<u>Fizički razvoj</u>	9
3.2.	<u>Kognitivni razvoj</u>	10
3.3.	<u>Socijalni i emocionalni razvoj</u>	10
3.4.	<u>Razvoj samopouzdanja i samopoštovanja</u>	10
4.	<u>ULOGA ODGOJITELJA U RIZIČNOJ IGRI</u>	11
5.	<u>ULOGA RODITELJA U RIZIČNOJ IGRI</u>	12
6.	<u>METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA</u>	13
6.1.	<u>PROBLEM, CILJ, ZADACI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA</u>	13
6.2.	<u>UZORAK ISPITANIKA</u>	14
6.3.	<u>MJERNI INSTRUMENT I VARIJABLE</u>	14
6.4.	<u>METODE OBRADE PODATAKA</u>	15
6.5.	<u>PROTOKOL ISTRAŽIVANJA</u>	15
7.	<u>REZULTATI ISTRAŽIVANJA</u>	15
8.	<u>RASPRAVA</u>	30
9.	<u>ZAKLJUČAK</u>	33
10.	<u>LITERATURA</u>	34
11.	<u>POPIS TABLICA</u>	36
12.	<u>POPIS GRAFOVA</u>	37
13.	<u>ŽIVOTOPIS</u>	37

SAŽETAK

Cilj ovog istraživanja je utvrditi razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni rizične igre. Bitno nam je uvidjeti koliko su sudionici upućeni u pojam rizične igre s obzirom da je slabo zastupljena na našim područjima. Rizična igra je često prisutna u istraživanjima i radovima skandinavskih stručnjaka gdje možemo pronaći dosta primjera pozitivnog utjecaja takve igre na djecu. Dobrobiti ovakve igre su mnogobrojne ali prvenstveno je to pozitivan utjecaj na samostalnost, procjene rizika, emocionalni, socijalni i tjelesni razvoj djeteta. Uz rizičnu igru vežu se i negativne posljedice kao što su ozlijede. Važna je uloga roditelja i odgojitelja u ovom procesu te njihovi stavovi o samoj igri. Od iznimne je važnosti stvoriti koliko je moguće sigurne uvjete kako bi se ozlijede događale u minimalnoj mjeri. Pozitivni stavovi odgojitelja i roditelja pridonijet će sve većoj primjeni rizičnih igra u svakodnevnom radu s djecom.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 60 ispitanika, od kojih je 31 roditelj i 29 odgojitelja. Obuhvaćena su ruralna i urbana područja uglavnom na području Grada Zagreba, Zadarske županije te Splitsko-dalmatinske županije. Za prikupljanje podataka korišten je anketni upitnik s 24 pitanja, koji je ispitao stupanj slaganja s navedenim tvrdnjama putem Likertove skale od 5 stupnjeva.

Obrada podataka uključivala je izračun osnovnih deskriptivnih parametara za sve varijable, odvojeno za subuzorke roditelja i odgojitelja. Razlike u stavovima i mišljenjima između odgojitelja i roditelja, kao i između ispitanika sa urbanog i ruralnog područja, testirana su Mann-Whitney U testom. Podaci su analizirani u programu Statistika for Windows 13.

Rezultati ankete pokazuju da postoji određena razlika kod pojedinih tvrdnji u stavovima odgojitelja i roditelja no u većini se slažu te se očituje pozitivan stav prema rizičnoj igri. Kod ispitanika s urbanog i ruralnog područja nema značajne razlike u stavovima.

Ključne riječi: rizična igra, roditelji, odgojitelji, ozlijede, djetetov razvoj, razlike

Title: Differences in the Attitudes of Educators and Parents on the Implementation of Kinesiology-Based Risky Play in Preschool Age

SUMMARY

This research aims to determine the differences in the attitudes of preschool educators and parents regarding the application of risky play. We need to see how familiar the participants are with the concept of risky play, given that it is poorly represented in kindergartens in our area. Risky play is often present in the research and works of Scandinavian experts, where we can find many examples of the positive impact this type of play has on children. The benefits of this kind of game are numerous, with the most prevalent being, a positive impact on independence, risk assessment, emotional, social, and physical development of the child. Risky play is associated with negative consequences such as injuries. The role of parents and educators in this process and their views on the game itself are important. It is crucial to create conditions that are as safe as possible so that the chance of injuries occurring is minimal. The positive attitude of educators and parents will contribute to the increasing use of risky games in everyday work with children.

The study included 60 participants, consisting of 31 parents and 29 educators. The sample covered rural and urban areas, primarily within the City of Zagreb, Zadar County, and Split-Dalmatia County. Data were collected using a survey questionnaire with 24 questions, measuring the participants' level of agreement with statements on a 5-point Likert scale.

Data processing involved calculating basic descriptive parameters for all variables, separately for the sub-samples of parents and educators. Differences in attitudes and opinions between educators and parents, as well as between respondents from urban and rural areas, were tested using the Mann-Whitney U test. The data were analysed using Statistic for Windows 13.

The survey results indicate there is some difference in attitudes between educators and parents on certain questions; however, they generally agree and show a positive attitude toward risky play. There is no significant difference in attitudes between respondents from urban and rural areas.

Keywords: risky play, parents, educators, injuries, child's development, differences

1. UVOD

Rizična igra kod predškolske djece predstavlja značajan aspekt njihova razvoja, iako je često predmet različitih rasprava među stručnjacima i roditeljima. „Igra, kao rizik, nepredvidiva je i neizvjesna aktivnost koja djetetu rane i predškolske dobi pruža mogućnost testiranja vlastitih granica jer u njoj ono istražuje vlastite sposobnosti.“ (Little,2010).

Ova vrsta igre uključuje aktivnosti koje djeci omogućuju istraživanje vlastitih granica kroz suočavanje s izazovima, neizvjesnošću i određenim stupnjem rizika. Iako može uključivati opasnost od ozljeda, rizična igra je također ključna za razvoj motoričkih, kognitivnih i socijalnih vještina, kao i za jačanje dječje samostalnosti, hrabrosti i sposobnosti donošenja odluka.

Pojam rizične igre na ovim područjima još uvijek nije toliko poznat te se ne prakticira u većini vrtića. Ovakav tip igre nailazimo najčešće u skandinavskim područjima, gdje je vrlo zastupljen i prepoznat.

Kroz igru na otvorenom, penjanje, trčanje i druge aktivnosti, djeca testiraju svoje tjelesne i emocionalne granice, što doprinosi njihovom samopouzdanju i samostalnosti. Od iznimne je važnosti razumijevanje i balansiranje između zaštite djece i pružanja prostora za slobodnu igru koja uključuje rizik.

Cilj ovog rada je na temelju postojeće literature uvidjeti važnost same rizične igre za predškolsko dijete te kroz anketni upitnik utvrditi razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o istome.

2. RIZIČNA IGRA

Pojam rizik najčešće vežemo uz neka negativna iskustva ili kao neku potencijalnu opasnost.

Rizik možemo povezivati s igrom u kojoj dijete istražuje svoje granice, testira mogućnosti i samim time razvija mnoge aspekte razvoja, a kao posljedicu može imati ozljede. Povezujući ta dva pojma dolazimo do definicije rizične igre. Rijetko nailazimo na taj pojam jer kako istraživanja navode još uvijek je nedostupan u literaturi (Tovey, 2010). Autori Yang i Cho (2018) navode da rizik u kontekstu rizične igre ne treba gledati isključivo negativno. Prema njima, rizik je ključni element koji djeci omogućava da razviju važne životne vještine, kao što su sposobnost donošenja odluka, samopouzdanje i otpornost. Oni ističu da kroz rizičnu igru djeca uče kako da procjene potencijalne opasnosti, razviju strategije za suočavanje s neizvjesnošću i steknu iskustva koja ih pripremaju za stvarne životne situacije. Nadalje, ističu da je izlaganje određenom nivou rizika u igri korisno i neophodno za zdrav razvoj djeteta, jer omogućava djeci da istražuju svoje granice u sigurnom okruženju. Šagud (2002) također ističe da u ranoj dobi djeca prolaze kroz brojne faze učenja u kojima su pogreške i neuspjesi sastavni dio razvoja.

U današnje vrijeme kada sve manje djece boravi vani na otvorenom, od iznimnog je značaja poticanje rizične igre. Ball (2002) naglašava važnost igre na otvorenom za cjelokupan razvoj djece. Smatra da vanjska igrališta pružaju djeci priliku za tjelesnu aktivnost, socijalizaciju i razvoj kognitivnih vještina što je ključno za njihovo zdravlje i prosperitet. On smatra da je određena razina rizika u dječjoj igri neizbježna i poželjna jer djeca kroz igru uče o svojim granicama i razvijaju sposobnost suočavanja s izazovima. Navodi kako potpuno eliminiranje rizika kasnije može dovesti do nesigurnih odraslih osoba koje nisu imale priliku razviti te vještine u djetinjstvu.

Ključnu ulogu imaju odgojitelji koji kroz svoj svakodnevni rad mogu itekako utjecati na cjelokupni razvoj djeteta. Prema Little, Wyver, Gibson (2011) odgojitelji često imaju dvojbene stavove prema rizičnoj igri. S jedne strane, prepoznaju razvojne prednosti ovakve igre, uključujući poticanje fizičkog, socijalnog i emocionalnog razvoja. S druge strane, odgojitelji su zabrinuti zbog potencijalnih povreda i odgovornosti, što često dovodi do restriktivnog pristupa

i ograničavanja prilika za rizičnu igru. Također, istraživanja ovih autora ukazuju da politika ustanove i okruženje u kojem odgojitelji rade igraju ključnu ulogu u oblikovanju njihovih stavova. Stroga pravila i fokus na sigurnost mogu odvratiti odgojitelje od omogućavanja primjene rizične igre, dok adekvatna edukacija i podrška mogu pozitivno utjecati na njihovu spremnost da djeci omoguće ovu vrstu igre.

Sandseter (2016) ističe da su odgojitelji i roditelji često previše oprezni zbog straha od povreda, što može ograničiti mogućnosti djece da sudjeluju u rizičnoj igri. Ona predlaže da bi edukacija mogla pomoći u smanjenju ovih strahova, omogućavajući odraslima da bolje razumiju kako podržati djecu u istraživanju kroz igru, a istovremeno pružiti sigurnost. Ona smatra da bi edukacija trebala uključivati bolji uvid u prednosti rizične igre za razvoj djeteta, kao što su razvoj tjelesnih vještina, samopouzdanja, otpornosti i sposobnosti donošenja odluka. Također, predlaže da se odgojiteljima i roditeljima pruže praktični alati i smjernice za upravljanje rizikom, umjesto da se rizik u potpunosti eliminira.

2.1. KATEGORIJE RIZIČNE IGRE

Norveška psihologinja i istraživačica, Ellen Beate Hansen Sandseter, provela je istraživanje 2007. godine o rizičnoj igri kod predškolske djece, identificirajući šest glavnih kategorija takve igre. Njezino istraživanje temelji se na promatranju dječje igre i analizi kako djeca sudjeluju u aktivnostima koje uključuju određeni stupanj rizika. Kategorije koje je Sandseter (2007) utvrdila obuhvaćaju različite aspekte rizika s kojima se djeca suočavaju tijekom igre, a svaka kategorija pridonosi njihovom razvoju, posebno u kontekstu prevladavanja straha i razvoja hrabrosti.

Tablica 1. Kategorije rizične igre (Sandseter, 2007: 5)

KATEGORIJA	RIZIK
<p>IGRA NA VELIKIM VISINAMA</p> <ul style="list-style-type: none"> - hodanje na visokim površinama - penjanje na drveće - skakanje sa visokih površina - ljuljanje na ljuljačkama 	<p>- opasnost od ozljeda pri padu s visine</p>
<p>IGRA PRI VELIKIM BRZINAMA</p> <ul style="list-style-type: none"> - vožnja bicikla pri brzini -sanjkanje pri brzini - klizanje pri brzini - trčanje pri brzini 	<p>- nekontrolirana brzina koja dovodi do sudara</p>
<p>IGRA S OPASNIM ALATIMA/PREDMETIMA</p> <ul style="list-style-type: none"> - igra s noževima, pilama, čekićem, sjekirama... 	<p>- opasnost od ranjavanja oštrim predmetima</p>
<p>IGRA U BLIZINI OPASNIH MJESTA/ELEMENATA</p> <ul style="list-style-type: none"> - hladna voda - vatra 	<p>-opasnost od prirodnih elemenata u koje djeca mogu upasti ili doći u doticaj</p>
<p>IGRA GRUBIH SUKOBA</p> <ul style="list-style-type: none"> - borbene igre - hrvanje - mačevanje 	<p>- djeca mogu ozlijediti jedno drugo</p>
<p>IGRA U KOJOJ DJECA MOGU „NESTATI“/IZGUBITI SE</p> <ul style="list-style-type: none"> - skrivanje - udaljavanje od odraslih u nepoznatom smjeru 	<p>- djeca se udaljavanjem od odraslih mogu izgubiti i nestati u nepoznatom smjeru</p>

2.2. KARAKTERISTIKE RIZIČNE IGRE

Sandseter (2009) u svojem istraživanju proučavala je i analizirala različite karakteristike rizika u dječjoj igri. Primijetila je da su neke karakteristike zajedničke za više kategorija rizične igre, dok su druge specifične samo za određene vrste rizika. Prilikom obrade podataka, identificirala je dvije glavne skupine rizičnih karakteristika: karakteristike okoline, koje uključuju i odgojitelje kao dio te okoline, te individualne karakteristike, koje se odnose na način na koji djeca izvode igru.

U svom istraživanju, Sandseter (2009) je provela devet dana u dva norveška vrtića, gdje je, uz dozvolu roditelja i djece, snimala i promatrala djecu tijekom njihovih aktivnosti na otvorenom. Istraživanje je obuhvatilo dvadeset i devetero djece, od kojih su dvadeset i jedna bila djevojčice, a osam dječaci. Osim na vrtićkim igralištima, istraživanje je uključivalo i dva izleta na kojima su djeca i odgojitelji hodali kroz šumu kako bi se igrali u prirodi. Djeca su se igrala u blizini litica, drveća i stijena, a istraživanje je obuhvatilo različita godišnja doba da bi se bolje razumjelo kako vremenski uvjeti utječu na rizičnu igru.

Istraživanje se temeljilo na prethodno razvijenim kategorijama rizične igre na otvorenom. U sljedećem dijelu istraživanja predstavljene su dvije glavne kategorije rizičnih karakteristika – okolinske i individualne – koje su prikazane kroz šest glavnih kategorija rizične igre i njihovih potkategorija.

2.2.1. Igre na velikim visinama

Prilikom igre na velikim visinama postoji rizik od ozljede, okruženje u kojem se dijete nalazi može utjecati na vjerojatnost nastajanja iste. Česte okolinske karakteristike koje povećavaju taj rizik mogu biti: penjanje, skakanje s visine te balansiranje na visokim predmetima. Strmina objekta na koju se dijete penje, sama visina objekta kao i težina savladavanja aktivnosti koju dijete želi ostvariti također mogu pridonijeti riziku ozljeda. Osim navedenih okolinskih karakteristika i sposobnosti djeteta, kvaliteta nadzora odgojitelja može utjecati na mogućnost nastanka ozljede.

Svako dijete prilikom igre ima individualne karakteristike koju mogu utjecati na način izvedbe same igre. Brzina izvedbe, motoričke sposobnosti i visina koju dijete može postići neke su od tih karakteristika. Nadalje, koncentracija prilikom igre može također utjecati na rizik nastajanja ozljede. Ako dijete prilikom igre pridaje veću važnost simboličkoj igri, primjerice dijete glumi pauka koji se penje po stablu, pritom se ne koncentrira na samu aktivnost penjanja te se vjerojatnosti ozljede povećava.

Visina, strmina, težina igre i karakteristike površine su fizičke značajke koje utječu na mogućnost pada i nastanak ozljede. Statistike ozljeda pokazuju da većina dječjih ozljeda nastaje prilikom pada s visine (Sandseter 2009, prema Ball, 2002; Illingworth i sur. 1975; Rosen i Peterson, 1990; Sawyers, 1994; Swartz, 1992).

Sandseter (2012) navodi da odgojitelji ističu igru na velikim visinama kao visoko rizičnu aktivnost. Također iznosi kako je penjanje jedna od rijetkih aktivnosti prilikom koje odgojitelj osobno intervenira te ograničava dječju igru. Bitno je napomenuti na prisutnost odgojitelja može i negativno utjecati na mogućnost nastanak ozljede. U situaciji u kojoj se dijete penje na veliku visinu, sigurno i oprezno, opomene odgojitelje mogu razbiti koncentraciju djeteta što može doprinijeti nastanku ozljede.

Prilikom svake igre djeca guraju granice svojih sposobnosti. Primjerice, prilikom penjanja, dijete si može postaviti izazov da dostigne veću visinu ili brzinu penjanja. Kako dijete testira vlastite sposobnosti tako njegova igra postaje sve opasnija i rizik od ozljede postaje sve veći (Sandseter 2009, prema Matheny, 1987; Miller i Byrnes, 1997; Plumert i Schwebel, 1997; Potts i sur. 1995; Rosen i Peterson, 1990). Subjektivna percepcija rizika individualnog djeteta također može utjecati na način koji će se igra odvijati. U situacijama kada dijete ne percipira rizičnost aktivnosti koju izvodi, skloniji je pomicati svoje granice. Dijete će imati u cilju postići veću brzinu ili visinu te će raditi kompleksnije pokrete tijelom. Niska subjektivna procjena rizika često znači da će dijete imati nižu koncentraciju. Sandseter (2007) u svojim istraživanjima ističe kako djeca opisuju igre na velikim visinama kao zastrašujuće i uzbudljive, što pokazuje da neka djeca percipiraju ovakve vrste igara kao opasne, ali osjećaj uzbuđenja često prevlada. Iako djetetove subjektivne sposobnosti procjene rizika utječe na objektivnu mogućnost rizika dokazano je da djeca prilagođavaju izvedenu aktivnost vlastitim kompetencijama ili strahovima i na taj način smanjuju mogućnost rizika (Sandseter 2009, prema Adams, 2001; Aldis, 1975; Davidsson, 2006; Kaarby, 2004; Readdick i Park, 1998).

2.2.2. Igre s velikom brzinom

Najčešća okolinska karakteristika koja utječe na rizik od nastanka ozljede, prilikom igre s velikim brzinama (trčanje, vožnja bicikle, rolanje, ljuljanje) je prisutnost objekata s kojim se dijete može sudariti. Prilikom aktivnosti ljuljanja, duljina lanca ljuljačke može utjecati na rizik od ozljede dok prilikom trčanja, skijanja, sanjkanja, bicikliranja i sl. strmina površine utječe na brzinu aktivnosti pa tako i na samu mogućnost ozljede.

Kao u igri s velikom visinom tijekom igre s velikom brzinom individualne sposobnosti djeteta utječu na tijek aktivnosti. Motoričke sposobnosti djeteta kao i njegova sposobnost podizanja izazova igre utječu na odvijanje igre. Inicijalna brzina koju dijete postigne prilikom igre s visokom brzinom također je identificirana kao individualna karakteristika za procjenu nastanka rizika. Istraživanja o ozljedama na dječjim igralištima pokazuju da igre s velikim brzinama uzrokuju velik dio ozljeda u periodu djetinjstva (Sandseter 2009, prema Ball, 2002; Illingworth i sur. 1975, Peterson i sur. 1994; Rosen i Peterson, 1990). Ozljede prilikom ove vrste igre su češće kad djeca pristupaju igri na izazovni i eksperimentalni način. Stoga, kod ove vrste igre individualne karakteristike uvelike utječu na objektivan rizik. Subjektivna procjena rizika bitna je i prilikom aktivnosti s velikom brzinom. U aktivnostima poput sanjkanja, djeca s niskim sposobnostima procjene rizika bit će sklonija pristupiti aktivnosti na izazovniji način, postići će veće brzine i tako povećati mogućnost nastanak ozljede. Sandseter (2007) navodi u svom istraživanju kako djeca opisuju igre s velikom brzinom kao zastrašujuće, a odgojitelji ih ističu kao rizična vrsta igre. Unatoč tome djeca uživaju u aktivnostima koja uključuju velike brzine pošto uzrokuju osjećaj uzbuđenja. Kao i u igri s velikim visinama većina djece prilagođuje svoje ponašanje sposobnostima kako bi smanjili mogućnost nastanka ozljede.

2.2.3. Igre s opasnim alatima

Okolinske karakteristike koje mogu načiniti igru s alatima opasnom je korištenje alata u blizini drugih, vrsta alata s kojim se dijete igra i prisutnost odrasle osobe. Prilikom igre s alatima najbitnije individualne karakteristike su djetetove tjelesne i motoričke sposobnosti te stupanj koncentracije prilikom korištenja alata. Objektivan rizik je evidentan u ovakvoj vrsti igre i

moćnost nastanka ozljeda je velika. Većina kultura ne prakticira samostalnu dječju igru s opasnim alatima, ali u kulturama u kojim je to prisutno nadzor odgojitelja ili odrasle osobe je obavezan.

2.2.4. Igre u blizini opasnih mjesta/ elementa

Okolinske karakteristike prilikom igre u opasnom okruženja su visina s koje je moguće pasti, strmina površine, površina koja se nalazi ispod određene visine te u slučaju igre u blizini vode, bitna je dubina vode. Osim navedenog, prisutnost i nadzor odgojitelja ili odrasle osobe također je važna karakteristika okruženja. Tijekom igre u opasnoj okolini važne su djetetove motoričke sposobnosti, brzina pokreta tijela kao i koncentracija s kojim dijete izvodi aktivnosti.

2.2.5. Grube igre

Poznato je da djeca često sudjeluju u gruboj igri. Igre mašte pretvore se u fizičku igru i uloge viteza koji se mačuju pretvori se u pravi igru sa štapovima. Korištenje predmeta poput ovih dovodi do mogućnosti ozljeda. Ako se prilikom igre djeca u potpunosti prepuste ulogama koju glume postoji mogućnost da se imaginarni sukob pretvori u pravi, povećavajući objektivni rizik ozljeda. Rizik nastanka ozljeda prilikom grube igre je nizak dokle god se igra percipira kao igra. Okruženje u kojem se djeca igraju također može pridonijeti mogućnosti ozljede. Bitno je da se djeca nalaze u sigurnom okruženju s dovoljno mjesta da se slobodno kreću bez sudaranja s objektima u okolini.

2.2.6. Igre gdje djeca mogu nestati/ izgubiti se

Okolinske karakteristike koje su najbitnije prilikom igara gdje djeca istražuju okolinu u kojoj se nalaze je nadzor odgojitelja. Djeca su sklona odvojiti se od skupine ili odgojitelja, pogotovo

u ustanovama koja imaju otvorena dvorišta. Ograde koje se nalaze u okolini koje dijete istražuje te značajke samog prostora također su važni aspekt u procjeni rizika ovakve igre. Individualne karakteristike djeteta koje su bitne u igrama istraživanja su djetetove mogućnosti da procjeni udaljenost koju prelazi kao i sposobnost da se vrati na početno mjesto istraživanja. U slučaju da se dijete izgubi u sigurnoj okolini objektivan rizik nastanka ozljeda je nizak, ali unatoč tome ovakva situacija izaziva visoke količine stresa kod djeteta. Opasnost od nastanka ozljede je puno veća ako se dijete izgubi u nepoznatoj i opasnoj okolini. Nadzor odgojitelja i mogućnost nastanka ozljede su blisko povezani. Ako dijete prilikom istraživanja nestane iz vida odgojitelja mogućnost rizika je puno veća. Vjerojatnost da se dijete odvoji ili izgubi uvelike ovisi o djetetovoj percepciji rizika. Ako dijete smatra odvajanje od skupine i samostalno istraživanje kao zastrašujuće iskustvo puno je niža mogućnost da će se dijete odvojiti. S druge strane, dijete koji vidi takvu aktivnost kao uzbuđljivu prije će se odvojiti i uputiti u nepoznatu okolinu povećavajući mogućnost ozljede.

3. UTJECAJ RIZIČNE IGRE NA DJETETOV RAZVOJ

Rizična igra, koja uključuje aktivnosti s elementima nesigurnosti ili potencijalne opasnosti, ima bitnu ulogu u cjelokupnom razvoju djeteta. Ova vrsta igre ne samo da pomaže djeci u fizičkom razvoju, već doprinosi njihovom kognitivnom, socijalnom i emocionalnom sazrijevanju.

3.1. Tjelesni razvoj

Rizična igra pruža djeci priliku da testiraju i unaprijede svoje motoričke i funkcionalne sposobnosti. Aktivnosti poput penjanja, trčanja, skakanja i balansiranja potiču razvoj motoričkih vještina, koordinacije i ravnoteže. Kako navode Brussoni i suradnici (2012), rizična igra omogućuje djeci da razviju osjećaj za ravnotežu i snagu, kao i motoričku spretnost, što je važno za njihovu sposobnost upravljanja vlastitim tijelom u različitim situacijama. Ove vještine ne samo da pomažu djeci u svakodnevnim aktivnostima, već i jačaju njihovo samopouzdanje u motoričke sposobnosti.

3.2. Kognitivni razvoj

Rizična igra također potiče kognitivni razvoj djece, posebno u područjima donošenja odluka, procjena rizika i rješavanja problema. Djeca koja se upuštaju u rizičnu igru moraju stalno procjenjivati situacije i donositi odluke o tome kako će pristupiti izazovu. Adams (2001) ističe da ova vrste igre omogućuje djeci da razviju sposobnost procjene rizika, jer moraju odrediti koliko su određene situacije opasne i kako ih sigurno savladati. Kroz ove procese, djeca uče kako rješavati probleme, razvijaju kritičko mišljenje i postaju sposobnija za donošenje odluka u nepredvidivim situacijama.

3.3. Socijalni i emocionalni razvoj

Kroz ovakvu igru, djeca uče ohrabrivati i podržavati jedni druge, pregovarati o pravilima igre i razvijati socijalne vještine poput suradnje i timskog rada. Sandseter (2020) napominje da rizična igra može pomoći djeci da se suoče s vlastitim strahovima i nauče kako ih prevladati, što je značajno za razvoj emocionalne otpornosti. Djeca koja su izložena rizičnoj igri također uče kontrolirati svoje emocije i bolje se nose sa stresom, što je važno za njihovu dugoročnu emocionalnu stabilnost.

3.4. Razvoj samopouzdanja i samopoštovanja

Kada djeca uspješno savladaju izazovne situacije, njihovo samopouzdanje raste. Stephenson (2003) tvrdi da rizična igra omogućuje djeci da osjete postignuće, što pozitivno utječe na njihovu sliku o sebi. Kroz ponavljano suočavanje s izazovima i njihovo prevladavanje djeca postaju svjesna svojih sposobnosti, što ih motivira da istražuju nove situacije i dalje razvijaju svoje vještine.

4. ULOGA ODGOJITELJA U RIZIČNOJ IGRI

Odgojitelji imaju značajnu ulogu u oblikovanju i podržavanju rizične igre u dječjim vrtićima, jer njihovi stavovi, znanja i pristupi mogu značajno utjecati na iskustva djece tijekom igre. Prema Wyveru i Littleu (2008), odgojitelji koji razumiju vrijednost rizične igre i prepoznaju njezin doprinos dječjem razvoju, skloniji su omogućiti djeci sudjelovanje u takvim aktivnostima. Odgojitelji prepoznaju a rizična igra doprinosi razvoju samopouzdanja, otpornosti i sposobnosti donošenja odluka kod djece. S druge strane, odgojitelji koji su zabrinuti zbog sigurnosti ili straha od ozljeda mogu nesvjesno ograničiti prilike za rizičnu igru, što može imati negativne posljedice za razvoj djece (Hanrahan i Duncan, 2019). Uloga odgojitelja nije samo osigurati da djeca budu fizički sigurna, već i omogućiti im prilike da se suoče s izazovima koji su ključni za njihov razvoj.

Aktivno sudjelovanje i podrška odgojitelja u rizičnoj igri može značajno utjecati na kvalitetu i sigurnost dječje igre. Odgojitelji mogu pomoći djeci u prepoznavanju i upravljanju rizicima kroz razgovore, modeliranje ponašanja i pružanje smjernica tijekom igre. Sandseter (2010) ističe kako je važno da odgojitelji balansiraju između pružanja potpore i omogućavanja djetetu da preuzme inicijativu u igri. Ovaj pristup ne samo da povećava sigurnost, već i pomaže djeci u razvoju samopouzdanja i vještina procjene rizika.

Osim toga, odgojitelji mogu poticati rizičnu igru kroz promišljeno oblikovanje okruženja. Na primjer, stvaranjem prostora za slobodnu igru s raznolikim i promjenjivim materijalima, odgojitelji mogu omogućiti djeci da istražuju i testiraju svoje granice na siguran način (Stephenson, 2003). Ovakvi prostori omogućuju djeci da biraju razinu izazova s kojom se žele suočiti, što doprinosi njihovom samostalnom učenju i razvoju. Iako je rizična igra važna za razvoj djece, odgojitelji imaju odgovornost osigurati da su aktivnosti kojima se djeca bave sigurne i primjerene njihovoj dobi i sposobnostima.

Upravljanje rizikom u kontekstu rizične igre podrazumijeva prepoznavanje potencijalnih opasnosti i implementaciju mjera koje će smanjiti mogućnosti ozbiljnijih ozljeda, ali ne i potpuno eliminirati izazove (Gill, 2007).

Odgojitelji trebaju razviti vještine procjene rizika kako bi mogli pružiti adekvatne smjernice djeci i sudjelovanje u aktivnostima koje su izazovne ali ne i opasne. Adams (2001) ističe da je ključno razlikovati rizike koji doprinose učenju i razvoju od onih koji predstavljaju stvarnu

opasnost te da je odgovornost odgojitelja osigurati da djeca budu svjesna razlike između tih dvaju tipova rizika.

Kako bi odgojitelji mogli adekvatno podržati rizičnu igru, važno je da se kontinuirano educiraju i razvijaju svoje vještine upravljanja rizicima u igri. Profesionalni razvoj koji uključuje edukaciju o rizičnoj igri može pomoći odgojiteljima da bolje razumiju vrijednost takvih aktivnosti i razviju strategije koje podržavaju sigurno i poticajno okruženje za igru (Little i Eager, 2010).

5. ULOGA RODITELJA U RIZIČNOJ IGRI

Roditelji imaju bitnu ulogu u određivanju načina na koji će njihova djeca pristupiti i sudjelovati u rizičnoj igri, te balansirati između želje da zaštite svoje dijete i potrebe da mu omoguće slobodu istraživanja. Istraživanja pokazuju da roditelji koji prepoznaju vrijednost rizične igre, unatoč njezinim svojstvenim opasnostima, češće omogućuju svojoj djeci sudjelovanje u takvim aktivnostima. Također, razumiju kako rizična igra može doprinijeti razvoju djetetovih socijalnih, motoričkih i kognitivnih vještina (Little i Wyver, 2008). S druge strane, roditelji koji su izrazito zaštitnički nastrojeni često ograničavaju ili potpuno zabranjuju rizičnu igru, što može imati negativan utjecaj na djetetovu sposobnost razvijanja samostalnosti i prilagodbe izazovima (Gill, 2007).

Stavovi roditelja prema rizičnoj igri često su uvjetovani društvenim normama i osobnim strahovima. U današnjem društvu, gdje je naglasak na sigurnosti i izbjegavanju rizika sveprisutan, mnogi roditelji mogu osjećati pritisak da zaštite svoju djecu od svakog potencijalnog opasnog iskustva (Ball, 2002). Ipak, Sandseter (2010) ističe da pretjerana zaštita može imati kontraefekt, potičući razvoj strahova i smanjenje dječje sposobnosti da se nose s neizvjesnošću i izazovima.

Ključna uloga roditelja leži u njihovoj sposobnosti da posreduju u rizičnoj igri na način koji omogućava djetetu da iskoristi prednosti takve igre, dok minimizira rizik od ozbiljnih ozljeda. Sandseter (2010) predlaže kako roditelji trebaju omogućiti djeci da se upuste u aktivnosti koje uključuju prihvatljive rizike, prilagođene djetetovoj dobi i sposobnostima. Umjesto da zabrane

penjanje na drveće ili slične aktivnosti, roditelji mogu pomoći djeci da prepoznaju sigurne načine za obavljanje tih aktivnosti, kao i da postanu svjesni svojih fizičkih granica.

Ovakva roditeljska uključenost omogućuje djeci da razviju osjećaj kontrole nad svojim tijelom i okruženjem, što je ključno za razvoj samopouzdanja i sposobnosti upravljanja rizicima (Adams, 2001). Uloga roditelja nije da u potpunosti eliminiraju rizike iz dječje igre, već da osiguraju da ti rizici budu prihvatljivi i proporcionalni razvojnim potrebama djeteta. Little (2010) naglašava da je važno razlikovati rizike koji doprinose učenju i razvoju od onih koji predstavljaju stvarnu opasnost, te da roditelji trebaju nastojati eliminirati samo one rizike koje djeca ne mogu prepoznati ili kojima se ne mogu adekvatno suprotstaviti.

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. PROBLEM, CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Rizična igra pozitivno utječe na mnoge aspekte djetetovog razvoja, međutim problematika ovakvih aktivnosti je što mogu imati i negativan utjecaj. S obzirom da ovakve igre imaju dozu rizika i opasnosti, ozljede su česta pojava. Fizički kontakti, padovi, sudari ili nepredvidive situacije mogu rezultirati ozljedama, od lakših ogrebotina do ozbiljnih prijeloma. Takve ozljede kod neke djece mogu imati negativan psihološki utjecaj te dovesti do nesigurnosti, stvoriti stres i anksioznost. Također, jedan od problema u nekim slučajevima je i neadekvatna oprema te nedovoljan nadzor nad djecom, što dodatno može povećati rizik od ozljeda. Zbog navedenog često nailazimo na negativna mišljenja o rizičnoj igri. Problem istraživanja u ovom radu usmjeren je na stavove odgojitelja i roditelja o primjeni rizične kineziološke igre u djetetovom razvoju.

Cilj ovog istraživanja je utvrditi razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi. Sukladno tome, postavljeni su sljedeći zadaci:

1. Istražiti stavove odgojitelja i roditelja o primjeni kineziološke rizične igre u predškolskoj dobi.

2. Istražiti razlikuju se stavovi odgojitelja i roditelja o primjeni rizičnih igara.
3. Ispitati utječe li mjesto stanovanja na stavove o primjeni kineziološke rizične igre.

U skladu s napisanim zadacima, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Stavovi odgojitelja i roditelja o primjeni rizičnih igara su pozitivni.

H2: Stavovi odgojitelja se razlikuju u odnosu na stavove roditelja o primjeni kineziološke rizične igre. Očekuje se da odgojitelji imaju pozitivnije stavove o primjeni rizičnih kinezioloških igara u odnosu na roditelje.

H3: Stavovi odgojitelja i roditelja se razlikuju ovisno o mjestu stanovanja. Očekuje se da će ispitanici ruralnih područja imati pozitivnije stavove o primjeni rizičnih kinezioloških igara u odnosu na ispitanike urbanih područja.

6.2. UZORAK ISPITANIKA

U ovom istraživanju sudjelovalo je 60 ispitanika od kojih je 29 odgojitelja koji rade u predškolskim ustanovama i 31 roditelj. Tijekom istraživanja obuhvaćena su ruralna i urbana područja, od kojih je 46 ispitanika iz urbanog područja, te 14 dolazi iz ruralnog područja.

6.3. MJERNI INSTRUMENT I VARIJABLE

Kako bismo proveli istraživanje i ostvarili željeni cilj provedeno je anketno ispitivanje sudionika. Instrument je sastavljen od 24 pitanja i sastoji se od 2 nezavisne i 22 zavisne varijable pomoću kojih smo htjeli doći do odgovora na postavljene zadatke. Nezavisne varijable čine opredjeljenje (roditelj/odgojitelj) i mjesto stanovanja (urbano/ruralno). Zavisne varijable se dijele na dva dijela. Prvi dio sadrži 20 pitanja i odnosi se na stavove, odnosno u kojoj mjeri se ispitanici slažu ili ne slažu s postavljenim tezama. Pitanja su postavljena na način da ispitanik odgovara pomoću Likertove skale procjene od 5 stupnjeva. Ispitanik izražava stupanj slaganje

ili ne slaganja s određenom tvrdnjom. Numeričke oznake su prikazane na sljedeći način: 5-u potpunosti se slažem, 4-slažem se, 3-nisam siguran, 2-ne slažem se, 1-u potpunosti se ne slažem. Drugi dio se sastoji od 2 pitanja u kojim ispitanici imaju mogućnost višestrukog odabira.

6.4. METODE OBRADJE PODATAKA

Nakon provedenog istraživanja uslijedila je obrada podataka na uzorku od 60 ispitanika. Tijekom obrade podataka izračunati su osnovni deskriptivni parametri za sve varijable ispitanika i subuzorka s obzirom na kriterij stanovanja (urbano-ruralno područje), a zatim su pomoću Mann-Whitney U testa izračunate razlike u stavovima i mišljenjima i između ispitanika urbanog i ruralnog područja. Dobiveni rezultati su obrađeni u programu Statistika for Windows 13.

6.5. PROTOKOL ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno tijekom mjeseca rujna 2024. godine. Za potrebe ovog istraživanja kreirana je online anketa u Google formi. U uvodnom dijelu ankete objašnjena je svrha i cilj provođenja ankete, a sudjelovanje u istraživanju je bilo dobrovoljno i anonimno. Link za ispunjavanje anketnog upitnika prosljeđen je pomoću mobilne aplikacije WhatsApp te odgojiteljske grupe na društvenoj mreži Facebook.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tablica 2. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku roditelja (N=31)

VARIJABLE UPITNIKA	AS	MIN.	MAKS.	SD	SKE	KUR	MAKS D	K-S p
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	4,26	3	5	0,63	-0,25	-0,51	0,30	p <,01
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	3,77	2	5	0,76	-0,55	0,47	0,33	p <,01
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju.	4,03	2	5	0,71	-1,26	3,30	0,39	p <,01
7. Djeci treba dopustiti i igru s ostrim predmetima.	3,19	2	5	1,08	0,27	-1,25	0,22	p <,10
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	3,97	2	5	0,98	-1,06	0,40	0,35	p <,01
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	4,10	2	5	0,83	-1,31	2,14	0,36	p <,01
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	3,26	2	5	1,06	-0,02	-1,44	0,27	p <,01
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	4,55	2	5	0,81	-1,78	2,43	0,42	p <,01
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	4,13	2	5	0,88	-1,19	1,30	0,31	p <,01
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	4,19	2	5	0,87	-1,37	1,91	0,32	p <,01
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	2,97	2	4	0,87	0,07	-1,73	0,25	p <,05
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	4,06	2	5	0,68	-1,44	4,47	0,40	p <,01
16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre.	4,61	4	5	0,50	-0,49	-1,89	0,40	p <,01
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	4,65	4	5	0,49	-0,64	-1,71	0,41	p <,01
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	4,23	2	5	0,76	-0,90	0,98	0,25	p <,05
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	4,06	2	5	0,85	-1,16	1,48	0,34	p <,01
20. Smatram da bi u kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	4,03	2	5	1,17	-0,74	-1,03	0,31	p <,01
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	4,13	2	5	0,96	-0,76	-0,47	0,27	p <,01
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	4,06	2	5	0,85	-1,16	1,48	0,34	p <,01

Legenda: N- broj ispitanika, AS- aritmetička sredina, Min.- minimalni rezultat, Maks.- maksimalni rezultat, SD- standardna derivacija, Ske.-zakrivljenost distribucije, Kur.- spljoštenost distribucije, Maks D- najveće odstupanje empirijske od teorijske relativne kumulativne frekvencije, K-S p- nivo značajnosti Kolomogorov-Smirnov testa.

Tablica 2. nam prikazuje deskriptivni subuzorak roditelja (N=31). Raspon vrijednosti varijabli je od 1 do 5, pri čemu 1 predstavlja najnižu, a 5 najvišu vrijednost. Analizirajući varijable uočava se da su se roditelji u najvećoj mjeri složili s tvrdnjom 17 *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna*, to možemo uočiti prema najvećoj aritmetičkoj sredini iz cijele tablice (AS= 4,65). Potom najveće slaganje slijedi s tvrdnjom 16 koja kaže *Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre*, što nam ukazuje da se također velika većina složila s ovom tvrdnjom te je (AS= 4,61). Roditelji su se u većoj mjeri složili i s 11 tvrdnjom *Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru*, te je ta tvrdnja također ostvarila veliki stupanj slaganja (AS= 4,55). Nasuprot tome, roditelji su se najmanje složili s 14. tvrdnjom *Smatram da su rizične igre opasne za djecu*, gdje je aritmetička sredina bila najniža (AS=2,97). Nadalje, roditelji su se u manjoj mjeri složili i s tvrdnjom broj 7 *Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima*, u kojoj je (AS= 3,19). S desetom tvrdnjom stupnja slaganja je isto među nižima *Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost* (AS= 3,26). Prema rezultatima standardne devijacije, raspršenost rezultata od 1,17 zabilježeno je kod 20. varijable *Smatrate li da bi u vašem kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama?*, dok je raspršenost od 0,49 prisutno kod 17. varijable *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna*.

Tablica 3. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku odgojitelja (N=29)

VARIJABLE UPITNIKA	AS	MIN.	MAKS.	SD	SKE	KUR	MAKS D	K-S p
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	4,66	4	5	0,48	-0,69	-1,64	0,42	p <,01
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	4,10	2	5	0,90	-0,53	-0,81	0,25	p <,05
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju.	4,52	2	5	0,83	-1,67	2,04	0,41	p <,01

7. Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima.	3,79	2	5	0,82	-0,43	0,01	0,29	p <,05
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	4,59	2	5	0,73	-2,07	4,71	0,40	p <,01
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	4,62	3	5	0,68	-1,59	1,26	0,44	p <,01
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	2,45	2	4	0,83	1,39	0,03	0,46	p <,01
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	4,69	2	5	0,71	-2,64	7,24	0,46	p <,01
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	4,52	2	5	0,87	-1,97	3,35	0,40	p <,01
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	4,45	2	5	0,78	-1,49	2,14	0,35	p <,01
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	2,41	2	5	0,91	2,13	3,39	0,47	p <,01
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	4,55	2	5	0,74	-1,92	4,14	0,38	p <,01
16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre.	4,79	4	5	0,41	-1,53	0,35	0,49	p <,01
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	4,83	4	5	0,38	-1,83	1,45	0,50	p <,01
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	4,48	3	5	0,69	-1,00	-0,14	0,36	p <,01
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	4,48	2	5	0,74	-1,66	3,31	0,34	p <,01
20. Smatram da bi u kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	4,45	3	5	0,78	-1,01	-0,54	0,38	p <,01
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	4,45	2	5	0,78	-1,49	2,14	0,35	p <,01
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	4,55	2	5	0,83	-2,21	4,79	0,40	p <,01

Legenda: N- broj ispitanika, AS- aritmetička sredina, Min.- minimalni rezultat, Maks.- maksimalni rezultat, SD- standardna derivacija, Ske.-zakrivljenost distribucije, Kur.-

spljoštenost distribucije, Maks. D- najveće odstupanje empirijske od teorijske relativne kumulativne frekvencije, K-S p- nivo značajnosti Kolmogorov-Smirnov testa.

U sljedećoj tablici pod rednim brojem 3, prikazan je deskriptivni pokazatelj za subuzorak odgojitelja (N= 29). Tablica je sastavljena skupom pitanja od 22 varijable. Varijable su prikazane u rasponu vrijednosti od 1 do 5 gdje 1 označava minimalnu vrijednost, a 5 maksimalnu vrijednost. Promatrajući varijable možemo uočiti da su se odgojitelji u najvećoj mjeri složili s tvrdnjom broj 17 *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna* pri kojoj je aritmetička sredina iznosila 4,83. Nadalje, u većoj mjeri složili su se i s 16. tvrdnjom *Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre* gdje je aritmetička sredina bila 4,79. Odgojitelji su se u većoj mjeri složili i s 11. tvrdnjom *Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru*, a aritmetička sredina je bila 4,69. Na drugu stranu, odgojitelji su se najmanje složili s 14. tvrdnjom *Smatram da su rizične igre opasne za djecu*, gdje je aritmetička sredina iznosila 2,41. Također se u manjim mjerama slažu s tvrdnjama 10. *Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost* i 7. *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna*. Aritmetičke sredine za ove dvije varijable iznosile su redom 2,45 i 3,79. Rezultati standardne devijacije pokazuju kako je najveća raspršenost rezultata od 0,91 prisutno kod 14. varijable, a najmanja od 0,38 kod 17. varijable. Možemo primijetiti kako kod odgojitelja nije velika razlika između maksimalnog i minimalnog raspršenja.

Tablica 4. Rezultati razlika između roditelja i odgojitelja (N ROD = 31, N ODG =29)

VARIJABLE UPITNIKA	SR RODITELJI	SR ODGOJITELJI	U	Z	p-level
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	795,50	1034,50	299,50	-2,22	0,03
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	845,50	984,50	349,50	-1,48	0,14
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više	756,50	1073,50	260,50	-2,80	0,01

toga nauče nego što riskiraju.					
7. Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima.	800,00	1030,00	304,00	-2,15	0,03
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	763,00	1067,00	267,00	-2,70	0,01
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	767,00	1063,00	271,00	-2,64	0,01
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	1132,00	698,00	263,00	2,76	0,01
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	906,00	924,00	410,00	-0,58	0,56
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	806,50	1023,50	310,50	-2,06	0,04
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	863,50	966,50	367,50	-1,21	0,23
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	1112,00	718,00	283,00	2,46	0,01
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	752,00	1078,00	256,00	-2,86	0,00
16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o	864,50	965,50	368,50	-1,20	0,23

važnosti rizične igre.					
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	863,50	966,50	367,50	-1,21	0,23
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	859,00	971,00	363,00	-1,28	0,20
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	809,50	1020,50	313,50	-2,01	0,04
20. Smatram da bi kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	868,50	961,50	372,50	-1,14	0,25
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	863,50	966,50	367,50	-1,21	0,23
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	771,00	1059,00	275,00	-2,58	0,01

Legenda: SR roditelji- suma rangova roditelja, SR odgojitelji- suma rangova odgojitelja. U Mann-Whitney U test, Z Mann-Whitney- vrijednost, p-nivo značajnosti.

Kako bi se ispitalo postoje li statistički značajne razlike u stavovima odgojitelja i roditelja, primijenjen je Mann-Whitney U test. Rezultati prikazani u Tablici 4. pokazuju da postoje određene razlike između stavova roditelja i odgojitelja. Razlike su uočene u ovim tvrdnjama: *Vrtić je sigurno mjesto za igru, Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju, Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima, Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg), Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece, Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u*

odnosu na nerizični tip igre, Smatram da su rizične igre opasne za djecu, Smatram da su rizične igre korisne za djecu, U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la bih rizične igre, Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan. U svim tvrdnjama odgojitelji imaju veći stupanj slaganja u odnosu na roditelje, osim u tvrdnjama 10 i 14 gdje roditelji imaju veći stupanj slaganja u odnosu na odgojitelje.

Tablica 5. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku urbanog područja (N=46)

VARIJABLE UPITNIKA	AS	MIN.	MAKS.	SD	SKE	KUR	MAKS D	K-S p
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	4,43	3	5	0,62	-0,62	-0,50	0,32	p <,01
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	3,87	2	5	0,86	-0,40	-0,37	0,26	p <,01
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju.	4,24	2	5	0,85	-1,17	1,17	0,26	p <,01
7. Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima.	3,50	2	5	0,98	-0,15	-0,96	0,24	p <,05
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	4,24	2	5	0,92	-1,39	1,43	0,29	p <,01
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	4,30	2	5	0,84	-1,34	1,67	0,27	p <,01
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	3,02	2	5	1,06	0,30	-1,52	0,31	p <,01
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	4,65	2	5	0,71	-2,16	4,31	0,45	p <,01
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	4,26	2	5	0,95	-1,36	1,10	0,28	p <,01
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	4,28	2	5	0,89	-1,40	1,62	0,27	p <,01
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	2,76	2	5	0,90	0,69	-0,91	0,32	p <,01
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	4,22	2	5	0,79	-1,27	2,18	0,30	p <,01

16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre.	4,70	4	5	0,47	-0,88	-1,28	0,44	p <,01
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	4,74	4	5	0,44	-1,13	-0,77	0,46	p <,01
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	4,26	2	5	0,74	-0,81	0,49	0,25	p <,01
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	4,20	2	5	0,86	-1,28	1,56	0,30	p <,01
20. Smatram da bi u kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	4,15	2	5	1,05	-0,91	-0,49	0,31	p <,01
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	4,24	2	5	0,87	-0,91	0,02	0,29	p <,01
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	4,22	2	5	0,92	-1,36	1,40	0,30	p <,01

Legenda: N- broj ispitanika, AS- aritmetička sredina, Min.- minimalni rezultat, Maks.- maksimalni rezultat, SD- standardna derivacija, Ske.-zakrivljenost distribucije, Kur.- spljoštenost distribucije, Maks. D- najveće odstupanje empirijske od teorijske relativne kumulativne frekvencije, K-S p- nivo značajnosti Kolomogorov-Smirnov testa.

U tablici 5 prikazani su dobiveni rezultati deskriptivne statistike za subuzorak ispitanika sa urabnog područja (N= 46). Analizom varijabli uočavamo da su se ispitanici sa urabnog područja u najvećoj mjeri složili s tvrdnjom 17 *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna*, (AS= 4,74). Ispitanici se također u većoj mjeri slažu s tvrdnjom 16. *Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre* (AS= 4,70). Nadalje, veće slaganje očitujemo i u tvrdnji 11 *Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru* (AS= 4,65). U najmanjoj mjeri ispitanici su se slagali s tvrdnjom 14. *Smatram da su rizične igre opasne za djecu* (AS=2,76) i 10. *Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost* (AS=3,02). Najveće raspršenje rezultata dobiveno je za tvrdnju 17 *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna*, a najmanje za tvrdnju 7 *Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima*.

Tablica 6. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku ruralnog područja (N=14)

VARIJABLE UPITNIKA	AS	MIN.	MAKS.	SD	SKE	KUR	MAKS D	K-S p
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	4,50	4	5	0,52	-0,00	-2,36	0,33	p <,10
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	4,14	3	5	0,77	-0,26	-1,12	0,22	p <,20
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju.	4,36	3	5	0,63	-0,43	-0,39	0,29	p <,20
7. Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima.	3,43	2	5	1,09	-0,20	-1,27	0,27	p <,20
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	4,36	2	5	0,93	-1,53	2,03	0,33	p <,10
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	4,50	3	5	0,65	-0,98	0,18	0,35	p <,05
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	2,36	2	4	0,74	1,87	2,09	0,47	p <,01
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	4,50	2	5	0,94	-1,94	3,18	0,42	p <,05
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	4,50	3	5	0,65	-0,98	0,18	0,35	p <,05
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	4,43	3	5	0,65	-0,69	-0,25	0,31	p <,15
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	2,50	2	5	1,02	1,78	1,82	0,47	p <,01
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	4,57	4	5	0,51	-0,32	-2,24	0,37	p <,05
16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre.	4,71	4	5	0,47	-1,07	-1,03	0,44	p <,01
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	4,71	4	5	0,47	-1,07	-1,03	0,44	p <,01
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	4,64	3	5	0,63	-1,69	2,21	0,43	p <,01
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	4,50	3	5	0,65	-0,98	0,18	0,35	p <,05
20. Smatram da bi u kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	4,50	3	5	0,85	-1,29	-0,20	0,43	p <,01
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	4,43	2	5	0,94	-1,72	2,49	0,37	p <,05
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	4,57	3	5	0,65	-1,30	0,95	0,39	p <,05

Legenda: N- broj ispitanika, AS- aritmetička sredina, Min.- minimalni rezultat, Maks.- maksimalni rezultat, SD- standardna derivacija, Ske.-zakrivljenost distribucije, Kur.- spljoštenost distribucije, Maks. D- najveće odstupanje empirijske od teorijske relativne kumulativne frekvencije, K-S p- nivo značajnosti Kolomogorov-Smirnov testa.

Tablica 6. nam prikazuje rezultate deskriptivne statistike za subuzorak ispitanika sa ruralnog područja (N= 14). Analizirajući varijable uočava se da su se ispitanici sa ruralnog područja u najvećoj mjeri složili s tvrdnjom broj 16 *Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre* i 17. *Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna* gdje je aritmetička sredina iznosila 4,71. Također su se u većoj mjeri složili s tvrdnjom broj 18 *Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre* s izračunom aritmetičke sredine 4,64. Suprotno tome, ispitanici su se u najmanjoj mjeri složili s tvrdnjom broj 10 *Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost* (AS=2,36). Prema rezultatima standardne devijacije, najveće raspršenje rezultata od 0,47 zabilježeno je kod 10. i 14. varijable, a najmanje od 0,22 kod 5. varijable.

Tablica 7. Rezultati razlika između ispitanika sa urbanog i ruralnog područja (N URB=46, N RUR=14)

VARIJABLE UPITNIKA	SR URABNO	SR RURALNO	U	Z	p-level
4. Vrtić je sigurno mjesto za igru.	1392,50	437,50	311,50	-0,184	0,85
5. Dječja igrališta su sigurna mjesta za igru.	1350,00	480,00	269,00	-0,926	0,35
6. Mišljenja sam da djeca kroz rizičnu igru više toga nauče nego što riskiraju.	1392,50	437,50	311,50	-0,184	0,85
7. Djeci treba dopustiti i igru s oštrim predmetima.	1412,00	418,00	313,00	0,157	0,88
8. Djeci treba dopustiti igru na otvorenom i po lošem vremenu (kiša, hladnoća, vjetar, snijeg).	1373,50	456,50	292,50	-0,516	0,61
9. Rizične igre su važne za tjelesni i emocionalni razvoj djece.	1368,50	461,50	287,50	-0,603	0,55
10. Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost.	1511,00	319,00	214,00	1,888	0,06

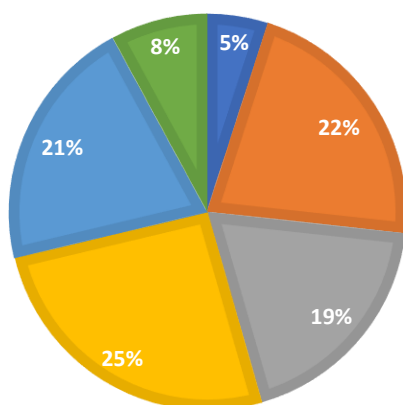
11. Dok se djeca igraju rizičnih igara odrasli bi trebali nadzirati igru.	1422,00	408,00	303,00	0,332	0,74
12. Rizične igre više doprinose razvoju motoričkih sposobnosti u odnosu na nerizični tip igre.	1371,00	459,00	290,00	-0,559	0,58
13. Rizične igre pomažu djeci u razvoju njihova samopouzdanja i samostalnosti.	1388,50	441,50	307,50	-0,253	0,80
14. Smatram da su rizične igre opasne za djecu.	1468,50	361,50	256,50	1,145	0,25
15. Smatram da su rizične igre korisne za djecu.	1326,00	504,00	245,00	-1,346	0,18
16. Potrebna je bolja komunikacija između roditelja i odgojitelja o važnosti rizične igre.	1397,00	433,00	316,00	-0,105	0,92
17. Edukacija roditelja i odgojitelja o rizičnim igrama bila bi korisna.	1411,00	419,00	314,00	0,140	0,89
18. Djeca se mogu naučiti kako sigurno igrati rizične igre.	1307,00	523,00	226,00	-1,678	0,09
19. U ulozi roditelja ili odgojitelja dozvolio/la i organizirao/la bih rizične igre.	1342,00	488,00	261,00	-1,066	0,29
20. Smatram da bi u kućanstvu/vrtiću trebala postojati specifična pravila o rizičnim igrama.	1342,50	487,50	261,50	-1,057	0,29
21. Smatram da treba postaviti granice na vrste rizičnih igara koje vaše dijete smije igrati.	1354,00	476,00	273,00	-0,856	0,39
22. Moj stav o rizičnim igrama je pozitivan.	1334,00	496,00	253,00	-1,206	0,23

Legenda: SR urbano- suma rangova urbanog područja, SR ruralno- suma rangova ruralnog područja. U Mann-Whitney U test, Z Mann-Whitney- vrijednost, p-nivo značajnosti.

Kako bi utvrdili da postoje razlike u stavovima ispitanika sa urbanog i ruralnog područja o primjeni rizične kineziološke igre, proveden je Mann-Whitney U test. Prema rezultatima koje možemo vidjeti u Tablici 7, zaključujemo da nema značajnih razlika u stavovima između ispitanika sa urbanog i ruralnog područja.

23. KOJE POSLJEDICE MOGU BITI OGRANIČAVANJEM DJEČJEG PRISTUPA RIZIČNOJ IGRI?

- a) manjak socijalizacije ■ b) nesigurnost ■ c) manjak samopouzdanja
■ d) sporiji razvoj motorike ■ e) nespretnost ■ f) nesamostalnost

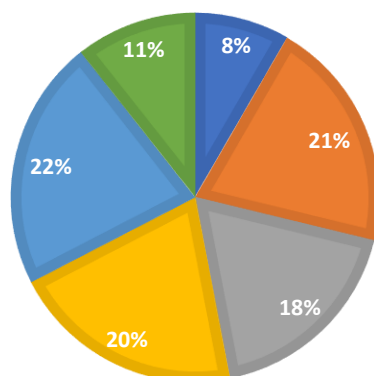

Graf 1. Koje posljedice mogu biti ograničavanjem dječjeg pristupa rizičnoj igri? - Roditelji

Ispitanicima je postavljeno pitanje: *Koje posljedice mogu biti ograničavanjem dječjeg pristupa rizičnoj igri*, kako bi uvidjeli shvaćanje važnosti rizične igre te koje posljedice može imati na djetetov razvoj. Iz prikazanog Grafa 1. može se uočiti kako u najvećem postotku odgovaraju: sporiji razvoj motorike (25%), nesigurnost (22%) i nespretnost (21%), dok su se najmanje složili s: manjak socijalizacije (19%), nesamostalnost (8%) i manjak samopouzdanja (19%).

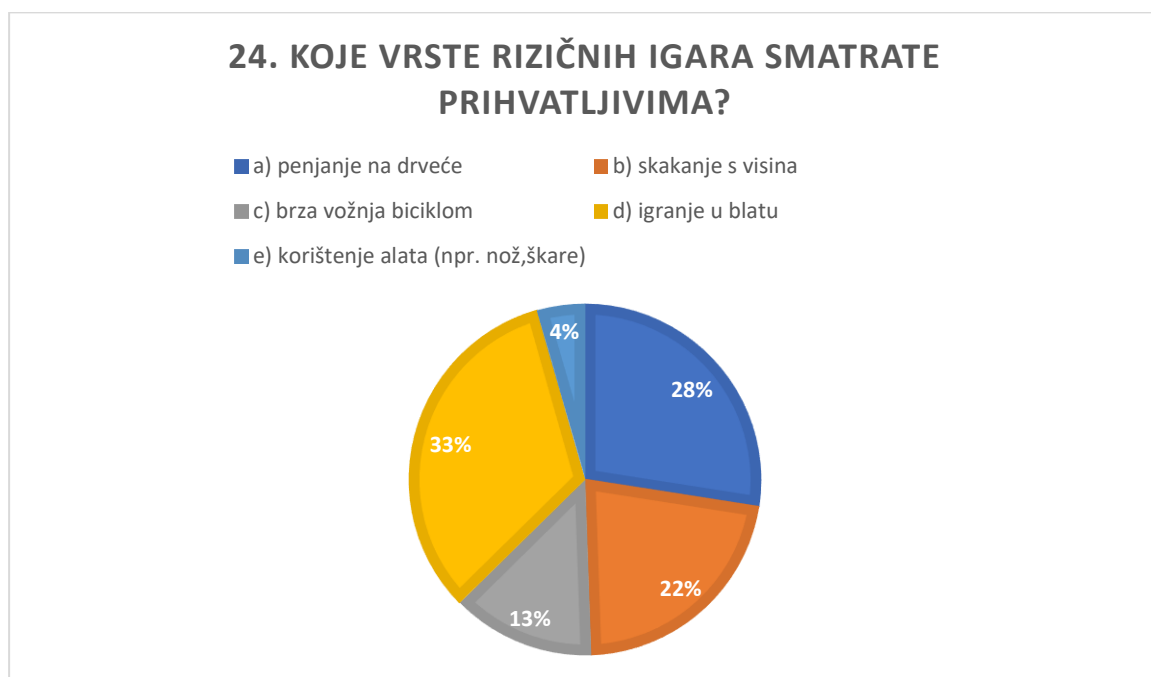
23. KOJE POSLJEDICE MOGU BITI OGRANIČAVANJEM DJEČJEG PRISTUPA RIZIČNOJ IGRI?

- a) manjak socijalizacije ■ b) nesigurnost ■ c) manjak samopouzdanja
■ d) sporiji razvoj motorike ■ e) nespretnost ■ f) nesamostalnost

Graf 2. Koje posljedice mogu biti ograničavanjem dječjeg pristupa rizičnoj igri? – Odgojitelji

Na isto pitanje odgojitelji daju odgovore u ovom postotku: nespretnost (22%), sporiji razvoj motorike (20%), nesigurnost (21%). Dok su se najmanje složili s: nesamostalnost (11%) i manjak socijalizacije (8%).

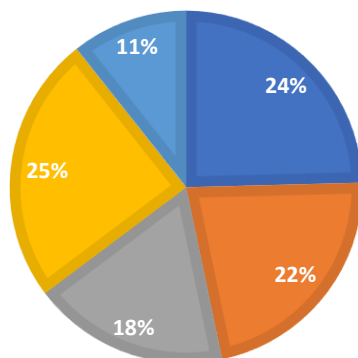

Graf 3. Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima? - Roditelji

Iduće pitanje na kojim se utvrđuju razlike u stavovima odgojitelja i roditelja je *Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima?*, kako bi saznali koje igre bi primjenjivali. Roditelji su se u najvećoj mjeri složili s tvrdnjama: igranje u blatu (33%), skakanje s visina (22%) i penjanje na drveće (28%), dok su se u najmanjoj mjeri složili: korištenjem alata (4%) i brza vožnja biciklom (13%).

24.KOJE VRSTE RIZIČNIH IGARA SMATRATE PRIHVATLJIVIMA?

- a) penjanje na drveće
- b) skakanje s visina
- c) brza vožnja biciklom
- d) igranje u blatu
- e) korištenje alata (npr. nož,škare)

Graf 4. Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima? - Odgojitelji

U posljednjem grafu dat je prikaz stavova odgojitelja na pitanje *Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima?*. Odgojitelji su dali odgovore u ovim postocima: igranje u blatu (25%), penjanje na drveće (24%) i skakanje s visina (22%), dok su se najmanje složili s korištenjem alata (11%) i brzom vožnjom biciklom (18%). Može se uočiti kako nema velikih razlika u udjelu ponuđenih odgovora između odgojitelja i roditelja za ovo postavljeno pitanje.

8. RASPRAVA

Prije samog istraživanja postavili smo sljedeće hipoteze:

H1: Stavovi odgojitelja i roditelja o primjeni rizičnih igara su pozitivni.

H2: Stavovi odgojitelja se razlikuju u odnosu na stavove roditelja o primjeni kineziološke rizične igre. Očekuje se da odgojitelji imaju pozitivnije stavove o primjeni rizičnih kinezioloških igara u odnosu na roditelje.

H3: Stavovi odgojitelja i roditelja se razlikuju ovisno o mjestu stanovanja. Očekuje se da će ispitanici ruralnih područja imati pozitivnije stavove o primjeni rizičnih kinezioloških igara u odnosu na ispitanike urbanih područja.

U prvoj hipotezi polazili smo od pretpostavke da će stavovi odgojitelja i roditelja prema primjeni rizičnih igara u predškolskoj dobi biti pozitivni. Rezultati istraživanja potvrdili su ovu hipotezu, pokazujući da i odgojitelji i roditelji prepoznaju vrijednost rizičnih igara kao važnog elementa u razvoju djece. Pozitivan stav odgojitelja može se objasniti njihovim profesionalnim znanjem i iskustvom. Kroz obrazovanje i praksu, odgojitelji su svjesni važnosti tjelesne aktivnosti i uloge rizičnih igara u razvoju motoričkih sposobnosti, samopouzdanja i socijalnih vještina kod djece. S druge strane, roditelji su također pokazali pozitivan stav prema rizičnim igrama. Istraživanje je pokazalo da roditelji sve više prepoznaju prednosti tjelesne aktivnosti i važnost razvijanja djetetovih sposobnosti suočavanja s izazovima. Sve češće se u društvu naglašava potreba za razvijanjem otpornosti kod djece, a roditelji razumiju da rizične igre mogu pomoći u tom procesu. Slaganje s ovom tvrdnjom vidi se i u istraživanju Guldborg (2009), koja ističe da je povećana svjesnost o važnosti slobodne igre i aktivnosti s rizikom doprinijela pozitivnim stavovima roditelja i odgojitelja, jer se sve više prepoznaju dugoročne koristi za emocionalni i socijalni razvoj djece. Ovaj pozitivan stav može biti rezultat povećane informiranosti roditelja o važnosti fizičke aktivnosti za dječji razvoj te prepoznavanja da potpuno izbjegavanje rizika može ograničiti djetetove prilike za razvoj. Potvrda ove hipoteze pokazuje da postoji zajedničko razumijevanje među odgojiteljima i roditeljima što može doprinijeti stvaranju sigurnijeg i podržavajućeg okruženja za djecu, u kojem mogu slobodno istraživati i razvijati svoje vještine.

U drugoj hipotezi pretpostavili smo da postoje razlike u stavovima odgojitelja i roditelja o primjeni rizične igre, gdje smo očekivali da će odgojitelji imati pozitivniji stav u odnosu na roditelje. Rezultati istraživanja potvrdili su ovu hipotezu, osim u tvrdnjama 10 *Dok se djeca igraju rizičnih igara zabrinut/a sam za njihovu sigurnost* i 14 *Smatram da su rizične igre opasne za djecu*, gdje je veći stupanj slaganja bio kod roditelja. Ovi se nalazi podudaraju s rezultatima istraživanja Sandseter (2007) i Brussoni (2012), koje također ukazuju na veći stupanj prihvaćanja rizične igre među stručnjacima koji rade s djecom u odnosu na roditelje. Sandseter (2007) također ističe kako odgojitelji često gledaju na rizičnu igru kao na priliku da djeca razvijaju samopouzdanje i snalažljivost, posebno kroz aktivnosti poput penjanja i istraživanja vanjskih prostora. Ona smatra kako je od velike važnosti da djeca borave što više u prirodi te da se od malih nogu upoznaju s njom. Slične rezultate pronašli su i Little (2010) te Stephenson (2003), koji navode da odgojitelji prepoznaju važnost poticanja rizičnih aktivnosti, dok roditelji nerijetko izražavaju zabrinutost da su takve igre nesigurne. Ova razlika može se objasniti različitim iskustvima koje roditelji i odgojitelji imaju s djecom. Kao stručnjaci za rad s djecom, odgojitelji su upoznati s koristima rizičnih igara za razvoj djece. Tijekom svoje edukacije i rada, stječu znanje o tome kako rizične igre pridonose razvoju djeteta te kako ih primijeniti. Odgojitelji prepoznaju da rizične igre, kada su provedene uz odgovarajući nadzor, omogućuju djeci da istražuju svoje granice, razvijaju vještine donošenja odluka i uče kako upravljati rizicima, što su sve ključni elementi zdravog razvoja. S obzirom na to, odgojitelji su skloni primjenjivati rizične igre u svakodnevnim aktivnostima. S druge strane, roditelji često imaju prirodnu zabrinutost za sigurnost svoje djece i mogu biti oprezniji prema aktivnostima koje uključuju elemente rizika. Njihov stav može biti vođen strahom od ozljeda i osjećajem odgovornosti za zaštitu djeteta, što može rezultirati negativnijim stavom prema primjeni rizičnih igara. Istraživanje koje je provela Goldstein (2020), pokazuje da je redovita komunikacija o načinu rada u predškolskim ustanovama i dobrobitima rizičnih aktivnosti važna za smanjenje roditeljskih strahova. Kada su roditelji upoznati s metodama kojima se osigurava sigurnost djece tijekom rizične igre, skloniji su povjerenju i podršci. Također, Little, Sandseter, Wyer (2012) naglašavaju važnost otvorenog dijaloga između odgojitelja i roditelja u kojem bi odgojitelji mogli informirati roditelje o tome kako djeca reagiraju na rizične aktivnosti i kako se kod njih potiče samopouzdanje, a istodobno se osigurava odgovarajuća razina sigurnosti.

U postavljanju treće hipoteze polazili smo od pretpostavke da djeca iz ruralnih područja imaju više prilika za boravak u prirodi, čime su prirodno izloženija rizičnim igrama. U ruralnim sredinama djeca često provode više vremena na otvorenom, u prirodnim okruženjima poput šuma, livada i polja, gdje su spontane igre koje uključuju penjanje, trčanje po neravnom terenu i slične aktivnosti uobičajene. Takvo okruženje može prirodno poticati djecu na sudjelovanje u igrama s određenim stupnjem rizika. S druge strane, djeca u urbanim sredinama obično provode manje vremena u prirodi i uglavnom su ograničena na organizirane i strukturirane aktivnosti u sigurnim prostorima. Međutim, rezultati istraživanja pokazali su da nema značajnih razlika između ispitanika s oba područja. Neke od pretpostavka zašto nema razlika su modernizacija i dostupnost digitalnih sadržaja koji pomažu u edukaciji roditelja i odgojitelja. Sami taj povećani pristup informacijama putem interneta i edukativnih programa mogao je dovesti do homogenizacije stavova o sigurnosti i pozitivnom utjecaju rizičnih igara na razvoj djeteta među roditeljima i odgojiteljima u različitim sredinama.

9. ZAKLJUČAK

Na temelju iznesenih tvrdnji raznih stručnjaka koji su se bavili rizičnom igrom predškolske djece i provedenog istraživanja može se zaključiti kako se većina stručnjaka i roditelja slaže da je rizična igra poželjna i doprinosi kvalitetnom razvoju djeteta. Dijete je subjekt u procesu vlastitog rasta i razvoja stoga je važno uključiti ga i poticati na svakodnevne aktivnosti koje doprinose stjecanju novih iskustva i spoznaja. Stjecanje iskustva kroz rizičnu igru zasigurno doprinosi samostalnosti, samosvjesnosti, spretnosti, koordinaciji te ravnoteži. Roditelji i odgojitelji uviđaju važnost pružanja mogućnosti djetetu da se susretne s rizičnom igrom iako se njihove mogućnosti implementacije iste razlikuju. Mnogi stručnjaci ukazuju na dobrobiti igre na otvorenom koje imaju za posljedicu pozitivan učinak na djetetov socijalni i emocionalni razvoj.

Mogućnosti roditelja u odnosu na odgojitelje u kontekstu osiguravanja sigurne okoline za rizičnu igru značajno odstupaju zbog brojnosti djece. Neophodna je organizacija manjih odgojno-obrazovnih skupina kako bi rad odgojitelja bio svrsishodniji da bi se odgojitelji nesmetano posvetili svakom djetetu i omogućili svima da spoznaju ljepotu rizične igre.

Važnost sigurne okoline usko je povezana s informiranosti odnosno educiranosti roditelja i odgojitelja. Strah roditelja prema rizičnoj igri u velikoj mjeri proizlazi zbog brige za sigurnost njihove djece. Rizične igre se često percipiraju kao potencijalno opasne jer nose određeni rizik od ozljeda. Roditelji koji su prirodno zaštitnički nastrojeni, često su zabrinuti da bi takve aktivnosti mogle dovesti do ozbiljnijih povreda djece, što dovodi do suzdržanosti ili čak potpunog izbjegavanja dopuštanja djeci da sudjeluju u rizičnim igrama. Ovakav stav roditelja može dovesti do toga da ograničavaju slobodu svoje djece u istraživanju svijeta oko sebe, što može imati dugoročne posljedice na njihov razvoj i sposobnost suočavanja s novim izazovima. Također rezultati provedenog istraživanja ukazuju kako iz provedenog istraživanja kako većina smatra da je potrebna bolja komunikacija odgojitelja i roditelja o primjeni rizične igre. Kroz otvorenu i transparentnu komunikaciju, moguće je smanjiti nesporazume i uspostaviti zajednički pristup za što bolje razumijevanje važnosti takvih aktivnosti koji će biti u najboljem interesu djeteta.

10. LITERATURA

1. Adams, J. (2001). Risk. University College London. Preuzeto s <http://www.john-adams.co.uk/wp-content/uploads/2017/01/RISK-BOOK.pdf>
2. Ball, D.J. (2002). Playgrounds - risks, benefits and choices. HSE Books. Preuzeto s <https://repository.mdx.ac.uk/download/11e804179b27e6de50c02ac8082bb389dd7039f5e8358ce894b81b197269d5b1/1382953/crr02426.pdf>
3. Brussoni, M., Olsen, L., Pike, I., Sleet, D.A. (2012). Risky Play and Children's Safety: Balancing Priorities for Optimal Child Development. Pub Med. Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/233828988_Risky_Play_and_Children's_Safety_Balancing_Priorities_for_Optimal_Child_Development
5. Gill, T. (2007). No Fear Growing up in a risk averse society. Calouste Gulbenkian Foundation. Preuzeto s <https://rethinkingchildhood.com/wp-content/uploads/2010/10/no-fear-19-12-07.pdf>
6. Goldstein, S.L. (2020). Early Childhood Educators' Perspectives on Tree Climbing. North American Association for Environmental Education. Preuzeto s <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1280474.pdf>
7. Guldberg, H. (2009). Reclaiming childhood: Freedom and Play in an Age of Fear. Routledge.
8. Hanrahan, V., Duncan, K. (2019). Risky outdoor play in early childhood: Feel the fear and learn from it. *He Kupu*, 6 (2), 14-19. Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/44840284_Rethinking_School_Feeding_Social_Safety_Nets_Child_Development_and_the_Education_Sector
9. Little, H. (2010). Finding the balance: Early Childhood practitioner's views on risk, challenge, and safety in outdoor play settings. In Australia Association for Research in Education conference proceedings (pp. 1-12). Australia: AARE. Preuzeto s <https://www.aare.edu.au/publications-database.php/6061/finding-the-balance-earlychildhood-practitioners-views-on-risk-challenge-and-safety-in-outdoor-play>

10. Little, H., Eager, D. (2010). Risk, challenge, and safety: implications for play quality and playground design', *European Early Childhood Education Research Journal*, 18: 4, 497 — 513
Preuzeto s <https://doi.org/10.1080/1350293X.2010.525949>
11. Little, H., Sandseter, E. B. H., Wyver, S. (2012). Early Childhood Teachers' Beliefs about Children's Risky Play in Australia and Norway. *Contemporary Issues in Early Childhood*,13(4),300-316. Preuzeto s
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2304/ciec.2012.13.4.300>
12. Little, H., Wyver, S. i Gibson, F. (2011). The influence of play context and adult attitudes on young children's physical risk-taking during outdoor play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 19 (1), 113-131. Preuzeto s
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350293X.2011.548959>
13. O'Connor, D. (2012). Is it time for the risky classroom? Dealing with risk and uncertainty is a natural part of adult life. Yet modern children are shielded from risk at every opportunity. A pedagogical shift is required. Preuzeto s <https://library.iated.org/view/OCONNOR2017ISI>
14. Sandseter E.B.H. (2007). : Categorizing risky play - How can we identify risk-taking in children's play? *European Early Childhood Education Research Journal*. Preuzeto s
<https://doi.org/10.1080/13502930701321733>
15. Sandseter, E. B. H. (2009). Characteristics of risky play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. Preuzeto s <https://doi.org/10.1080/14729670802702762>
16. Sandseter, E. B. H. (2010). „It tickles in my tummy!“ – Understanding children's risk-taking in play through Reversal Theory. *Journal of Early Research* 8(1): 67-88. Preuzeto s
<https://doi.org/10.1177/1476718X09345393>
17. Sandseter, E. B. H. (2012). Restrictive safety or unsafe freedom? Norwegian ECEC practitioners' perceptions and practices concerning children's risky play. *Childcare in Practice*, 18(1),83-101. Preuzeto s <https://doi.org/10.1080/13575279.2011.621889>
18. Sandseter, E. B. H. (2016). We don't allow children to climb trees: How a Focus on Safety Affects Norwegian Children's Play in Early-Childhood Education and Care Settings. Preuzeto
https://www.researchgate.net/publication/309770624_We_don't_allow_children_to_climb_trees_How_a_Focus_on_Safety_Affects_Norwegian_Children's_Play_in_Early-Childhood_Education_and_Care_Settings

19. Sandseter, E. B. H., Storli, R., Sando, O. J. (2020): The dynamic relationship between outdoor environments and children's play, Education 3-13. Preuzeto s <https://doi.org/10.1080/03004279.2020.1833063>
20. Stephenson, A. (2003). Physical Risk-taking: Dangerous or endangered? Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/241716677_Physical_Risk-taking_Dangerous_or_endangered
21. Šagud, M. (2002). Odgajatelj u dječjoj igri. Zagreb: Školske novine.
22. Tovey, H. (2010). Playing on the Edge: Perceptions of Risk and Danger in Outdoor Play. P. Broadhead, J. Howard i E. Wood Play and Learning in the Early Years, (79- 27) Preuzeto s https://books.google.hr/books?hl=en&lr=&id=K_5cBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA79&dq=cotton+wool+to+safe+environment+for+children&ots=KxsWSmMQeb&sig=LvAbccTXPdxJo6BCAPEob1B3Cw&redir_esc=y#v=onepage&q=cotton%20wool%20to%20safe%20environment%20for%20children&f=false
23. Wveru, S., Littleu, H. (2008). Outdoor Play: Does Avoiding the Risks Reduce the Benefits? Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/234648983_Outdoor_Play_Does_Avoiding_the_Risks_Reduce_the_Benefits
24. Yang, M. Cho, T. (2022). A Study of Developmental Children's Spatial Preferences for Risky Play Based on Cognitive Neuroscience. Journal of Korean Society of Design Culture. DOI: 10.18208/ksdc.2022.28.4.187

11. POPIS TABLICA

Tablica 1. Kategorije rizične igre (Sandseter, 2007: 5)

Tablica 2. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku roditelja (N=31)

Tablica 3. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku odgojitelja (N=29)

Tablica 4. Rezultati razlika između roditelja i odgojitelja (N ROD = 31, N ODG =29)

Tablica 5. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku urbanog područja (N=46)

Tablica 6. Rezultati deskriptivne statistike na uzorku ruralnog područja (N=14)

Tablica 7. Rezultati razlika između ispitanika sa urbanog i ruralnog područja (N URB=46, N RUR=14)

12. POPIS GRAFOVA

Graf 1. Koje posljedice mogu biti ograničavanjem dječjeg pristupa rizičnoj igri? - Roditelji

Graf 2. Koje posljedice mogu biti ograničavanjem dječjeg pristupa rizičnoj igri? - Odgojitelji

Graf 3. Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima? - Roditelji

Graf 4. Koje vrste rizičnih igara smatrate prihvatljivima? - Odgojitelji

13. ŽIVOTOPIS

Osnovni podaci:

Ime i prezime: Matea Blažević

Datum rođenja: 21.08.1997.

Mjesto rođenja: Zagreb

E-mail: mblazevic218@gmail.com

Obrazovanje:

Osnovna škola Tituša Brezovačkog (2004.- 2012.)

XIII. Opća gimnazija Zagreb (2012.- 2016.)

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, diplomski studij, Sveučilište u Zadru (2017.- 2024.)

Erasmus program, Universidad Antonio de Nebrija, Madrid (01.2022- 07.2022.)

Radno iskustvo:

Odgovornik u DV Matije Gubca (09.2024.-)

Osobne vještine i kompetencije:

Strani jezici:

-Engleski jezik B2

-Španjolski jezik B2

Digitalne vještine:

- Microsoft Word

- Microsoft Excel

- Microsoft PowerPoint

Ostale vještine, kompetencije i interesi:

- Marljivost
- Timski suradnik
- Komunikativnost
- Strpljivost
- Odgovornost
- Kreativne radionice
- Trčanje
- Boravak u prirodi
- Čitanje

Vozačka dozvola B kategorije